ΕΤΟΣ Β΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 4 Νοεμβρίου 1912 ΑΡΙΘ. 98.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς Παύλου (Ζ΄. 1—7).

Ἀδελφοί, παρακαλῶ ὑμᾶς ἐγώ, ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα. Εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν. Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ὑμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.

Ὅτε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἦτο δεμένος εἰς τὴν φυλακὴν τῆς Ρώμης διὰ τὴν πίστιν του εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἔγραψε τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολήν, τῆς ὁποίας μία περικοπὴ ἀνεγνώσθη σήμερον· διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του «δέσμιον ἐν Κυρίῳ». Ἐγὼ—λέγει—ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ σᾶς παρακαλῶ νὰ ζῆτε καὶ νὰ πολιτεύεσθε, ὡς ἁρμόζει εἰς τὴν πίστιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθητε, δῆλα δὴ μὲ ταπεινοφροσύνην καὶ πραότητα, μὲ μακροθυμίαν καὶ ἀνοχήν, καταβάλλοντες πᾶσαν προσπάθειαν, νὰ διαφυλάττητε τὴν ἀναμεταξύ σας πνευματικὴν ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην,

καθὼς εἴσθε ἓν σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἓν πνεῦμα, καὶ ἔχετε ἐκ τῆς πίστεώς σας μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐλπίδα· καθὼς καὶ ὁ Κύριος εἶνε εἷς, ἡ εἰς αὐτὸν πίστις μία, καὶ τὸ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος βάπτισμα ἕν· καθὼς εἶνε εἷς Θεὸς καὶ πατὴρ γενικῶς ὅλων, ὁ κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς ὅλων, ὁ ἐνεργῶν δι' ὅλων, ὁ ἔχων ὑμᾶς ὅλους κατοικητήριόν του· πρὸς τοῦτο δὲ δὲν δύναται νὰ εἶνε πρόσκομμα τὸ ὅτι ἐδόθησαν ἀνίσως τὰ χαρίσματα καὶ αἱ δωρεαὶ τοῦ Θεοῦ, διότι ἐδόθησαν εἰς ἕνα ἕκαστον ταῦτα ἀναλόγως τῆς ἀξίας, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ νὰ δεχθῇ τὴν θείαν χάριν.

Μεγάλης καὶ πολλῆς μελέτης καὶ προσοχῆς ἀξία εἶνε, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἡ παράκλησις, τὴν ὁποίαν ἀπευθύνει σήμερον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Ἐφεσίους καὶ δι' αὐτῶν εἰς ὅλους τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Παρακαλεῖ ἡμᾶς νὰ περιπατῶμεν ἀξίως τῆς κλήσεως, τὴν ὁποίαν ἐκλήθημεν, νὰ ζῶμεν καὶ νὰ πολιτευώμεθα, ὅπως πρέπει νὰ ζοῦν καὶ νὰ πολιτεύωνται ὅσοι πιστεύουν εἰς ἕνα Θεὸν ἀληθινόν, ὅσοι φέρουν τὸ τετιμημένον ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ καὶ ἔχουν θεῖον καὶ ἱερὸν προορισμὸν νὰ ἐκπληρώσουν, προορισμὸν ὁριζόμενον καὶ ἐπιβαλλόμενον ἐξ αὐτῆς τῆς πίστεως ἡμῶν, προορισμόν, ὁ ὁποῖος συνίσταται εἰς τὸ νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεόν, τὰς θείας αὐτοῦ ἰδιότητας, τὸ θεῖον αὐτοῦ θέλημα, καὶ νὰ ἀγωνιζώμεθα κατὰ τὸ δυνατὸν νὰ ὁμοιωθῶμεν πρὸς αὐτόν. Γνωρίζομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε πανάγαθος, πρᾷος καὶ ταπεινός, μακρόθυμος καὶ εὔσπλαγχνος. Καὶ αὐτὰς τὰς ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ συνιστᾷ εἰς ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος νὰ ἔχωμεν εἰς τὸν βίον μας, τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ πρᾳότητα, τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ὑπομονήν, διὰ νὰ ζήσωμεν ἐπαξίως τῆς κλήσεως ἡμῶν, διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸν προορισμὸν ἡμῶν, διὰ νὰ γείνωμεν «υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου». Καὶ ἡ ἀνταμοιβὴ αὕτη, τὸ ν' ἀπολαύσωμεν τὸν ἀνεκτίμητον τίτλον τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὑψίστου, τὸ νὰ γείνωμεν ὅμοιοι μὲ αὐτόν, εἶνε μεγάλης ἀξίας, διότι ἐξασφαλίζει εἰς ἡμᾶς τὴν αἰώνιον μακαριότητα. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον ἡ ἀνταμοιβὴ αὕτη ἡ μέλλουσα, ἡ ὁποία μᾶς ἐπιφυλάσσεται, ἐὰν περιπατῶμεν ἀξίως τῆς κλήσεως ἡμῶν· μολονότι καὶ αὐτὴ μόνον νὰ ἦτο, θὰ ἦτο πολὺ ἀρκετή· ἀλλὰ λαμβάνομεν ὡς ἀμοιβὴν καὶ τὴν ἀπαραίτητον ἡσυχίαν καὶ ἠρεμίαν διὰ τὴν ἐπίγειον ἡμῶν εὐτυχίαν, ἡ ὁποία δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ στηριχθῇ ἐπὶ ἄλλης βάσεως, παρὰ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν τούτων· διότι αὗται ἀπομακρύνουσι τὰς ἔριδας καὶ φιλονεικίας, τὰς ἀντεκδικήσεις καὶ διαιρέσεις, τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν ἀσυμφωνίαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ φέρουν τὴν ἀγάπην, τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν συμφωνίαν μεταξὺ αὐτῶν. Αὗται εἶνε ἡ πηγὴ καὶ ἡ βάσις τῆς ἀληθινῆς, τῆς πραγματικῆς καὶ ἀδιακόπου εὐτυχίας τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τούτου τελείως, δὲν ἔχομεν νὰ κάμωμεν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ρίψωμεν ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν κοινωνιῶν, ὅπου, ὡς εἶνε ἑπόμενον, καὶ αἱ ἀρεταὶ αὗται ὑπάρχουν καὶ αἱ ἀντίστοιχοι κακίαι δὲν λείπουν. Τί θὰ ἴδωμεν; Ὅπου λείπει ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὑπάρχει ἡ ὑπερηφάνεια, ὅπου λείπει ἡ πρᾳότης καὶ ὑπάρχει ἡ σκληρότης, ὅπου λείπει ἡ μακροθυμία καὶ εὑρίσκεται ἡ ἐκδίκησις, ὅπου λείπει ἡ ἐπιείκεια καὶ εὑρίσκεται ἡ αὐστηρότης, εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην μὴ περιμένωμεν νὰ εὕρωμεν πρόοδον, νὰ ἴδωμεν ἀνάπτυξιν, νὰ συναντήσωμεν εὐτυχίαν.

Εἰς τὴν κοινωνίαν ἐκείνην τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἀργεῖ, ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ καταπατεῖται, τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας κλονίζονται, τὸ οἰκοδόμημα τῆς πολιτείας σαλεύεται, ὁ οἰκογενειακὸς καὶ κοινωνικὸς βίος χαλαροῦται, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀλήθεια ἐκλείπει, οὔτε ἀτομικόν, οὔτε γενικὸν ἀγαθὸν εἶνε δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ, ἡ γενναιοφροσύνη καὶ ἡ μεγαλουργία εἶνε κἄτι τι ἄγνωστον, αἱ ἔριδες, οἱ διαπληκτισμοί, ἡ ἀταξία, ἡ ἀδικία, ἡ παρανομία καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι κακίαι πλεονάζουν καὶ ἡ δυστυχία καὶ ἡ ἀθλιότης βασιλεύει καὶ ἡ ἐρήμωσις καὶ ἡ παντελὴς καταστροφὴ εἶνε ἄφευκτος. Καὶ εἶνε ἡ παντελὴς καταστροφὴ ἄφευκτος, διότι εἰς τοιαύτην κοινωνίαν, ὅπου βασιλεύει ἡ ἁμαρτία, δὲν ἔχει τόπον ἡ θεία χάρις, ἡ ὁποία σκέπει καὶ διαφυλάττει ἀπὸ παντὸς κακοῦ μόνον τοὺς ἀξίους αὐτῆς, ἡ ὁποία συνέχει καὶ συγκρατεῖ ἀπὸ τὸν ὄλεθρον καὶ τὰς κοινωνίας καὶ τὰ ἄτομα. «Ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ ἴδετε—συμβουλεύει ἡμᾶς ὁ σοφὸς—τίς ἐνεπίστευσε τῷ Κυρίῳ, καὶ κατῃσχύνθη; ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ, καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; Διότι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ ἀφίησιν ἁμαρτίας, καὶ σώζει ἐν καιρῷ θλίψεως. Οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερσὶ παρειμέναις, καὶ ἁμαρτωλῷ ἐπιβαίνοντι δύο τρίβους· οὐαὶ καρδίᾳ παρειμένῃ, ὅτι οὐκ ἐπίστευσε, διὰ τοῦτο οὐ σκεπασθήσεται. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπωλελοκόσι τὴν ὑπομονὴν» (Σοφ. Σειρ. Β΄ 10-15). Καὶ ἀληθῶς ἡ πίστις ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ εἰς τὸν ἅγιον Θεόν, ἡ πίστις ἡ ἀποδεικνυομένη διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς πρᾳότητος, διὰ τῆς μακροθυμίας καὶ ἐπιεικείας, ἡ πίστις ἡ «δι᾿ ἀγάπης ἐνεργουμένη», ἡ τοιαύτη πίστις μετὰ τῶν ἀκολούθων αὐτῶν ἀρετῶν, ὄχι μόνον δὲν «κατῄσχυνεν», ἀλλὰ καὶ ἔσωσε, καὶ διεφύλαξεν ἀπὸ παντὸς κακοῦ ὅλους τοὺς ἔχοντας αὐτὴν τόσῳ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα «τὰς ἀρχαίας γενεὰς», ὅσῳ καὶ σήμερον καὶ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἡ ἀληθὴς πίστις εἰς τὸν Θεὸν καὶ αἱ ἀχώριστοι σύντροφοι αὐτῆς ἀρεταὶ καὶ ἔθνη καὶ λαοὺς καὶ βασιλείας καὶ χώρας καὶ οἰκογενείας καὶ ἄτομα ἔσωσε, σώζει καὶ θὰ σώζῃ.

Ποῖος ἔσωζε τὸ Ἰσραηλιτικὸν ἔθνος ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν ἐθνικῶν, ποῖος διεφύλαξε τὸν Ἑβραϊκὸν λαὸν ἀπὸ τὰς αἰχμαλωσίας, ποῖος διετήρησε τὸ Ἰουδαϊκὸν βασίλειον ἀπὸ τοὺς πολέμους τῶν περιοίκων, ποῖος ἔσωσε τὸν Λὼτ ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Σοδόμων, ποῖος ἐλύτρωσε τὸν Νῶε ἀπὸ τὸν κατακλυσμόν, ποῖος διεφύλαξε τὸν Ἰωνᾶν ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους καὶ τοὺς τρεῖς Παῖδας ἀπὸ τὰς φλόγας τῆς καμίνου; Καὶ ποῖος ἄλλος, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, εἶχε τόσην δύναμιν παρὰ μόνον ἡ πίστις πρὸς τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ αἱ ἀρεταί, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ τὴν πίστιν; Ἀλλὰ καὶ τὸ ἰδικόν μας Ἔθνος, τὸ Ἑλληνικόν, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ σειρᾷ τῶν αἰώνων τόσους κλονισμοὺς καὶ ὑποδουλώσεις καὶ καταστροφὰς ὑπέστη εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς παρὰ μικρόν, ποία ἄλλη ἄμαχος προστασία ἐπροστάτευσε, ποία ἄλλη ἀκαταμάχητος δύναμις ὑπερήσπιζε καὶ ἔσωζεν, εἰμὴ ἡ ἁγία εἰς τὸν ἅγιον Θεὸν πίστις καὶ αἱ Χριστιανικαὶ ἀρεταί, ὑπὸ τῶν ὁποίων περιεκοσμεῖτο; Ταῦτα, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, εἶνε ἀλήθειαι μεμαρτυρημέναι ὑπὸ τῆς ἱστορίας, ἑπομένως ἀδιάσειστοι καὶ ἀδιαφιλονείκητοι. Τὰ σωτήρια ταῦτα ἀποτελέσματα, τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὰς ἀρετάς, περὶ τῶν ὁποίων μᾶς κάμνει λόγον τὸ σημε-

ρινὸν ἀνάγνωσμα, μόνον τυφλωμένος νοῦς, μόνον πεπωρωμένη καρδία εἶνε δυνατὸν ν' ἀμφισβητήσῃ!

Τὴν ἱστορίαν λοιπὸν καὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ καὶ τοῦ ἡμετέρου θεοδοξάστου Ἔθνους μετὰ προσοχῆς μελετῶντες καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς διδάγματα ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν, ἂς περιπατῶμεν πάντοτε ἀξίως τῆς κλήσεως ἡμῶν, ταπεινόφρονες καὶ πρᾶοι, μακρόθυμοι καὶ συγκαταβατικοὶ πρὸς ἀλλήλους. Διὰ τῶν ἀρετῶν τούτων, τῶν ὁποίων πηγὴ καὶ ῥίζα εἶνε ἡ ἀληθὴς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστις, προπαρασκευάζομεν τὴν ἐν οὐρανοῖς μακαριότητα καὶ ἀπολαμβάνομεν τὴν ἐπὶ γῆς εὐτυχίαν ἡμῶν. Διὰ τῶν ἀρετῶν τούτων ἐξυπηρετοῦμεν ἀποτελεσματικῶς καὶ τὰ ἀτομικὰ καὶ τὰ γενικὰ συμφέροντα τῶν κοινωνιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκομεν. Διὰ τῶν ἀρετῶν τούτων γινόμεθα ὅμοιοι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὀνομαζόμεθα υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου. Διὰ τῶν ἀρετῶν τούτων συγκρατεῖται ἡ ἑνότης ἡμῶν, ἡ ὑπαγορευομένη ἐκ τῆς ἑνότητος τοῦ ἁγίου Θεοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον πιστεύομεν, ἐκ τῆς ἑνότητος τῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν ἔχομεν, ἐκ τῆς ἑνότητος τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, τὸ ὁποῖον ἐλάβομεν. Ταύτας λοιπὸν ἂς ἐξασκῶμεν εἰς τὸν βίον μας καὶ ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ θὰ εἶνε μαζί μας.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΕΝΝΑΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Α'.

«***Οὐ ψευδομαρτηρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου***
»***μαρτυρίαν ψευδῆ.***»

Ἡ ὀγδόη τοῦ Θεοῦ ἐντολή, ὅπως εἴδομεν εἰς τὰς προηγουμένας ὁμιλίας, προστατεύει τὴν περιουσίαν τοῦ πλησίον ἀπὸ τῆς κλοπῆς καὶ πάσης ἐν γένει διαρπαγῆς καὶ καταστροφῆς. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνη ἡ περιουσία, ἡ ἀξία προστασίας καὶ περιφρουρήσεως. Ὁ πλησίον κέκτηται καὶ ἕτερον ἀγαθὸν τὰ μάλιστα πολύτιμον, ὅπερ ἡ ἀγαθότης τοῦ Παναγάθου Θεοῦ ηὐδόκησε νὰ προστατεύσῃ δι' ἰδιαιτέρας ὅλως ἐντολῆς, τῆς ἐννάτης Αὐτοῦ ἐντολῆς, εἰς ἧς τὴν ἑρμηνείαν προβαίνομεν ἀπὸ σήμερον. Τὸ ἀνεκτίμητον τοῦτο ἀγαθὸν εἶναι ἡ τιμή, ἡ ὑπόληψις, τὸ καλὸν ὄνομα τοῦ πλησίον. Ὅπως ἀπολαύωμεν ἐν ἡσυχίᾳ τῆς γλυκείας ταύτης κτήσεως ἐντέλλεται ὁ Θεὸς τὸ *«οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ»*, ἤτοι ἐντέλλεται ὁ Θεὸς νὰ μὴ ψευδομαρτυρῶμεν, νὰ μὴ ψευδώμεθα ἐν γένει,

νὰ μὴ συκοφαντῶμεν, νὰ μὴ καταλαλῶμεν, νὰ μὴ κρίνωμεν καὶ κατακρίνωμεν, διότι ὁ πλησίον δικαιοῦται νὰ ἀπαιτῇ παρ' ἡμῶν τὸν σεβασμὸν τῆς ὑπολήψεως καὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ. Περὶ ὅλων τούτων θὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἐπὶ τῆς Ἐντολῆς ταύτης ὁμιλιῶν ἡμῶν.

«Οὐ ψευδομαρτηρήσεις».

Τὸ *«οὐ ψευδομαρτυρήσεις»* ἐν τῇ γενικῇ αὐτοῦ σημασίᾳ δηλοῖ πᾶν ἁμάρτημα διαπραττόμενον ὑπὸ τῆς γλώσσης. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κοινότερον καὶ συνηθέστερον τῆς γλώσσης ἁμάρτημα εἶναι ἡ ψευδομαρτυρία, διὰ τοῦτο προτάσσεται ἐν τῇ Ἐντολῇ τὸ *«οὐ ψευδομαρτυρήσεις»*.

Ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ἀποφαίνεται ὅτι τέλειος ἀνὴρ εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ***οὐ πταίει ἐν λόγῳ*** *«εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ»*. Ἀλλὰ ποῦ εὑρίσκεται ὁ τέλειος οὗτος ἀνήρ, ὁ ἄμεμπτος καὶ ἄπταιστος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ; Ἐζήτησα τοῦτον, λέγει ὁ ψαλμῳδός, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὗρον αὐτόν, μολονότι δὲ δυσκολεύομαι νὰ τὸ εἴπω, ἐν τούτοις εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ κηρύξω ὅτι πᾶν στόμα ἀνθρώπινον ψεύδεται *«Ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου· πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης»*.

Ταὐτοχρόνως δέον νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδὲν ἁμάρτημα εἶναι τόσον κοινὸν καὶ σύνηθες, ὅσον τὰ ἁμαρτήματα τῆς γλώσσης, τὰ ὁποῖα ὅμως εἶναι καὶ τὰ ὀλεθριώτερα. Διὰ τῆς γλώσσης πραγματικῶς πόσας σοβαρὰς ἁμαρτίας δὲν διαπράττομεν καθ' ἑκάστην! Τὴν γλῶσσαν μεταχειριζόμεθα ὡς ὄργανον, ὅταν θέλωμεν νὰ δυσφημήσωμέν τινα ἢ νὰ συκοφαντήσωμεν, ἢ νὰ καταλαλήσωμεν· ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰς βλασφημίας, τὰς αἰσχρολογίας καὶ ἐν γένει ἀργολογίας ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ ὄργανον. Διὰ τῆς γλώσσης ἐκπορεύονται παράπονα, γογγυσμοί, ἔριδες καὶ φιλονεικίαι καὶ οἱ διαπληκτισμοὶ ἀτόμων, οἰκογενειῶν καὶ κοινωνιῶν. Ὁ σοφὸς Σειρὰχ λέγει ὅτι πλείονες εἶναι οἱ ὑπὸ τῆς γλώσσης θανατούμενοι ἢ οἱ ὑπὸ μαχαίρας, *«πολ-» λοὶ ἔπεσαν ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ οὐχ ὡς οἱ πεπτωκότες διὰ γλῶσ-» σαν»*. *«Θάνατος,* λέγει καὶ ὁ σοφὸς Σολομών, *«θάνατος καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ » γλώσσης»*. Ὁ ἱερὸς Κύριλλος ἀποφαίνεται ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ κακὰ ὀφείλονται εἰς τὴν γλῶσσαν, «Τὸν ὄφιν, λέγεται, δεινὸν ἔχειν τὸ κέν-» τρον τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἔστι δεινότερον γλώσσης ἀνθρώπου » κακῆς· λέγεται καὶ σαύρα χλωρά, ἀλλ' οὐκ ἔστι χειροτέρα τοῦ φλυάρου. » Σκορπίου δῆγμα θεραπεύεται, λόγος δὲ κακὸς ἐξερχόμενος ἐκ στόματος » φλυάρου πλήσσει τὸν πλησίον αὐτοῦ· φλόγα πυρὸς κατασβεννύει ὕδωρ, » γλῶσσαν δὲ κακὴν οὐδεὶς καταπραΰνει· ἵππον σκληροτράχηλον δαμάζει » χαλινός, γλῶσσαν δὲ κακὴν οὐδεὶς δύναται δαμάσαι. Θηρίον ἄγριον εὐχε-» ρῶς ἡμεροῦται, γλῶσσα δὲ κακὴ οὐ πραΰνεται· οὔτε ἔστι ἐν τῷ κόσμῳ » χείρων γλώσσης κακῆς. Συγκρούει πόσιν πρὸς πόσιν (ἤτοι τὸν σύζυγον » πρὸς τὴν σύζυγον) οἰκίαν πρὸς οἰκίαν, τέκνα κατὰ γονέων, ἀδελφοὺς » κατ' ἀδελφῶν. Πάντα κακὰ διὰ γλώσσης». Ἀλλ' ἐκεῖνος ὅστις διαζωγραφίζει μὲ τὰ ζωηρότερα χρώματα τὴν δύναμιν καὶ τὰ ἔργα τῆς γλώσ-

σης εἶναι ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος. «*Εἴ τις, λέγει, εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, » οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. Ἴδε τῶν » ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐ- » τοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. Ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, » τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ » ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται. Οὕτω » καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστι καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ ἡλί- » κην ὕλην ἀνάπτει! καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. Οὕτως » ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα » καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέν- » νης. Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων » δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐ- » δεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανα- » τηφόρου. Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ κατα- » ρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ᾽ ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας. Ἐκ τοῦ » αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ χρή, ἀδελφοί μου, » ταῦτα οὕτω γίνεσθαι· μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ » καὶ τὸ πικρόν· μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπε- » λος σῦκα; οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ*».

Ἀλλ᾽ ἂς ἐξηγήσωμεν ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον τὴν διδασκαλίαν ταύτην τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου. Ἐκεῖνος, λέγει, ὁ ὁποῖος «*ἐν λόγῳ οὐ πταίει*», ἤτοι ἐπίσταται καὶ λαλεῖ πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, καὶ διὰ τῆς ἀληθείας ἐλέγχει καὶ ἀναιρεῖ πᾶσαν πλάνην τοῦ Διαβόλου, οὗτος εἶναι τέλειος ἀνὴρ δυνάμενος νὰ χαλιναγωγήσῃ καὶ ὅλον τὸ σῶμα, καὶ νὰ ἀποφύγῃ πᾶσαν ἁμαρτίαν γινομένην διὰ τῶν μελῶν τοῦ σώματος. Ὅτι δὲ τὸ τοιοῦτον εἶναι δυνατὸν δείκνυται ἐκ τῶν ἑπομένων παραδειγμάτων. Ὅπως ὁ χαλινὸς ἐν τῷ στόματι τοῦ ἵππου ἄρχει τοῦ ὅλου σώματος τοῦ ἵππου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου διευθύνομεν αὐτὸν ὅπου καὶ ὅπως θέλομεν, οὕτω καὶ ὁ ἄμεμπτος καὶ ἄπταιστος λόγος τῆς γλώσσης ἄρχει τοῦ ὅλου σώματος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπταίστως αὐτὸ διευθύνει. Ὅπως τὸ μικρὸν πηδάλιον διευθύνει πλοῖα κολοσσιαῖα, καὶ ὅταν ἀκόμη κύματα πελώρια καὶ ἄνεμοι ἐναντίοι ἐνσκήπτουσι κατ᾽αὐτῶν, σώζει αὐτὰ ἀπὸ τῶν σκοπέλων καὶ κατάγει ἀσφαλῶς εἰς τὸν λιμένα, οὕτω καὶ ὁ ἄπταιστος λόγος τῆς γλώσσης πηδαλιουχεῖ ἀπταίστως τὸ ὅλον σῶμα ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς καὶ ἀπομακρύνει ἀπὸ τῶν σκοπέλων τῆς ἁμαρτίας. Ὅταν ὅμως ἡ ἁμαρτία ἔχῃ τὴν ἕδραν της ἐν τῇ γλώσσῃ, τότε κατ᾽ ἀνάγκην ἐκ τῆς γλώσσης μεταδίδοται καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέλη τοῦ σώματος. Ἡ γλῶσσα εἶναι μικρὸν μέλος, ἐν τούτοις κατορθώνει τὴν μεγάλην ἁμαρτίαν τὴν τῆς μεγαλαυχίας. Μεγάλαυχος δὲ εἶναι ὁ ὑπερήφανος, ὁ ἀλαζών, ὁ φανταζόμενος ὅτι εἶναί τι μέγα, ἐν ᾧ δὲν εἶναι, καὶ ἑπομένως ἐξαπατῶν ἑαυτόν, ὁ μὴ γινώσκων οὔτε **τὸ γνῶθι σαυτόν**, οὔτε τὸν Θεόν. Πῶς δύναται ὁ ὑπερήφανος καὶ μεγάλαυχος καὶ ἐσκοτισμένος τὸν νοῦν νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἄλλας ἁμαρτίας, αἱ ὁποῖαι δια-

πράττονται ὑπὸ τῶν ἄλλων μελῶν τοῦ σώματος; Ἀλλὰ τὸν μεγάλαυχον καὶ μεγαλορρήμονα εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐξολοθρεύσῃ καὶ αὐτὴ μόνη ἡ ἁμαρτία τῆς γλώσσης ὅπως λέγει ὁ Προφήτης Δαυΐδ. «*Ἐξολοθρεῦσαι Κύ-» ριος πάντα τὰ χείλη τὰ δόλια, καὶ γλῶσσαν μεγαλορρήμονα, τοὺς εἰπόν-» τας· τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστι, » τίς ἡμῶν Κύριός ἐστι;*» Ὀλίγον πῦρ τιθέμενον ὑποκάτω πολλῆς καυσίμου ὕλης ἀναφλέγει αὐτήν, καὶ παράγει μεγάλην καὶ καταστρεπτικὴν πυρκαϊάν· καὶ ἡ γλῶσσα εἶναι πῦρ καταστρεπτικόν, εἶναι ***κόσμος ἀδικίας,*** τουτέστιν εἶναι ἡ αἰτία τῶν πολλῶν ἀδικιῶν· διότι διὰ τῆς γλώσσης λαλεῖται τὸ ψεῦδος, καὶ διὰ τοῦ ψεύδους τῆς γλώσσης οἱ ἄνθρωποι ἐξαπατῶσι καὶ ἀδικοῦσιν ἀλλήλους· διὰ τῆς γλώσσης αἱ κακολογίαι, καὶ διὰ τῶν κακολογιῶν ἐξεγείρεται ὁ θυμός, καὶ διὰ τοῦ θυμοῦ διαπράττονται οἱ φόνοι. Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ ὀλίγον πῦρ τῆς γλώσσης ***ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει,*** ὁπόσα κακὰ προξενεῖ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ γλῶσσα, ἡ ὁποία δὲν χαλιναγωγεῖται ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ καὶ ἀπταίστου λόγου, γίνεται τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου μολύνεται ὅλον τὸ σῶμα, τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου φλογίζεται καὶ τρέχει ὁ τροχὸς τῆς γενέσεως τῶν κακῶν, καὶ τὸ ὁποῖον θὰ καταφλεχθῇ ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης. Ἡ λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἐδάμασε καὶ δαμάζει πᾶσαν φύσιν ἀγρίων θηρίων καὶ πετεινῶν καὶ ἑρπετῶν καὶ θαλασσίων ζῴων, τὴν γλῶσσαν ὅμως οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων τῶν μὴ ***τελείων,*** οὐδεὶς τῶν μὴ χαλιναγωγούντων δηλονότι τὴν γλῶσσαν, δύναται νὰ δαμάσῃ, διότι αὕτη εἶναι ἀκατάσχετον κακόν, πλήρης θανατηφόρου δηλητηρίου. Διὰ τῆς γλώσσης εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ διὰ τῆς γλώσσης καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐπλάσθησαν κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται ἡ εὐλογία καὶ ἡ κατάρα, τὰ δύο ταῦτα ἀντιφατικὰ καὶ ἐναντία πρὸς ἄλληλα, τὰ ὁποῖα ὁ λογικὸς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀποφεύγῃ. Καθὼς εἶναι φύσει ἀδύνατον ἀπὸ τὴν ἰδίαν ὀπὴν νὰ ἐξέλθῃ διπλῆς φύσεως ὕδωρ, πικρὸν καὶ γλυκύ, καὶ ἁλμυρὸν καὶ γλυκύ, καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιον δένδρον δύο καρποὶ ἑτερογενεῖς, οὕτω καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχηται ἡ εὐλογία καὶ ἡ κατάρα, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἦναι μόνον τοῦ καλοῦ ἐργάτης, οὐδέποτε δὲ ἐργάτης καὶ καλοῦ καὶ κακοῦ.

Αὕτη εἶναι ἡ περὶ γλώσσης διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου. Τὴν γλῶσσαν ὀφείλομεν νὰ χαλιναγωγῶμεν, διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δὲν χαλιναγωγεῖ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἤτοι δὲν ἀποφεύγει τὰ διὰ τῆς γλώσσης ἁμαρτήματα, τουτέστι καταλαλιάς, διαβολάς, συκοφαντίας, ὕβρεις, βλασφημίας, ψευδολογίας, ψευδορκίας, ψευδομαρτυρίας, κατάρας, αἰσχρολογίας, φλυαρίας καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ὁ τοιοῦτος, λέγει ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος Ἰάκωβος, δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ ***θρῆσκος,*** τ. ε. Χριστιανὸς ζηλωτής, καὶ ἀκριβὴς φύλαξ τῶν θρησκευτικῶν νόμων, ποιῶν πάντοτε τὰ ἀρεστὰ τῷ Θεῷ. «*Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν » γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρη-*

» *σκεία*». Εἶναι ματαία ὄντως καὶ ἀνωφελὴς εἰς τὸν τοιοῦτον ἡ θρησκεία, διότι εἶναι παραβάτης τῆς ἐννάτης τοῦ Θεοῦ Ἐντολῆς, ἥτις ἀπαγορεύει πᾶσαν διὰ τῆς γλώσσης διαπραττομένην ἁμαρτίαν, ὅπως ἐν ἀρχῇ εἴπομεν. Εἶναι ματαία εἰς τὸν μὴ χαλιναγωγοῦντα τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ Χριστιανὸν ἡ θρησκεία, διότι ὁ τοιοῦτος δὲν εἶναι τέλειος Χριστιανός· ἀληθὴς καὶ τέλειος Χριστιανὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις τίθησι φραγμὸν καὶ χαλινὸν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ὅστις σταθμίζει τοὺς ἐκ τῶν χειλέων αὐτοῦ ἐξερχομένους λόγους· «*εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ*». Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ πρῶτος ἀνὴρ ἄπταιστος καὶ ἄμεμπτος ἐν λόγῳ εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ κατὰ πάντα τέλειος ἀνὴρ ἔν τε τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις, ὅστις καὶ πρόκειται παράδειγμα μιμήσεως πᾶσι τοῖς Χριστιανοῖς. Δεύτερον δὲ τὸ ἄπταιστον καὶ ἄμεμπτον ἐν λόγῳ ἔχουσι καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ Ἀπόστολοι, καθὼς καὶ πάντες οἱ Προφῆται, δι' ὧν ἐλάλησε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ πάντες οἱ Διδάσκαλοι οἱ ἐλλαμφθέντες τὸν νοῦν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἄπταιστοι καὶ ἄμεμπτοι ἐν λόγῳ δυνάμεθα πάντες οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἀναδειχθῶμεν ἀρκεῖ νὰ θελήσωμεν ἵνα ἀκολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσι τῶν Ἁγίων ἀνδρῶν καὶ νὰ γίνωμεν μιμηταὶ τοῦ Χριστοῦ.

Χριστιανοί μου ἀγαπητοί! Ἡ πρώτη καὶ καθολικὴ ἔννοια καὶ σημασία τῆς ἐννάτης τοῦ Θεοῦ Ἐντολῆς εἶναι ὅτι ὀφείλομεν πάσῃ δυνάμει νὰ ἀπέχωμεν τῶν διὰ τῆς γλώσσης διαπραττομένων ἁμαρτημάτων, τὰ ὁποῖα ὅλα εἶναι ἁμαρτήματα θανάσιμα. Μάθωμεν λοιπὸν νὰ σταθμίζωμεν καλῶς τοὺς ἐκ τοῦ ἕρκους τῶν ὀδόντων ἡμῶν ἐκφεύγοντας λόγους, ὅπως παραγγέλλει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος. Ἐάν, λέγει, τὸν χρυσόν, τὸν ὁποῖον λαμβάνομεν, ζυγίζωμεν, μὴ τυχὸν εἶναι ἐλλειπής, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ ζυγίζωμεν τοὺς λόγους, μὴ τυχὸν εἶναι περισσότεροι ἢ ὀλιγώτεροι τοῦ πρέποντος, ἢ βλαβεροὶ καὶ ἐπιζήμιοι. Μιμηθῶμεν τοὺς ἁγίους ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι ὅλην τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἶχον ἐστραμμένην εἰς τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἔμελλον νὰ λαλήσωσιν. «*Οὐ λαλήσει τὸ στόμα μου » ἄνομα*», ἔλεγεν ὁ δίκαιος Ἰώβ. «*Εἶπα φυλάξω τὰς ὁδούς σου, τοῦ μὴ » ἁμαρτάνειν ἐν γλώσσῃ.... Ἐθέμην τὸ στόματί μου φυλακήν, καὶ θύραν » περιοχῆς περὶ τὰ χείλη μου*», ἐβόα πρὸς τὸν Θεὸν ὁ Προφητάναξ Δαυΐδ. «*Μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου, οὐδὲν ἐν αὐτοῖς » σκολιόν, οὐδὲ στραγγαλιῶδες*», διεκήρυττε καὶ ὁ σοφὸς Σολομών. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος κηρύττει πρὸς πάντας· «*ὁ θέλων ζωὴν καὶ ἀγαπῶν » ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς, παυσάσθω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ καὶ » χείλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον*». Ὑπακούσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Ἀποστόλου, ἵνα ἴδωμεν ἡμέρας ἀγαθὰς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἵνα κληρονομήσωμεν καὶ τὴν αἰώνιον ζωήν. Γένοιτο.